

Tunnistetiedot poistettu

Käännös

C-546/22 – 1

Asia C-546/22

Ennakkoratkaisupyyntö

Jättämispäivä:

16.8.2022

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:

Oberster Gerichtshof (ylin tuomioistuin, Itävalta)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

29.6.2022

Valittaja:

GF

Vastapuoli:

Schauinsland-Reisen GmbH

[– –]

Oberster Gerichtshof (ylin tuomioistuin, Itävalta) on antanut Revision-tuomioistuimena [– –] asiassa, jossa on valittajana GF [– –] ja vastapuolena Schauinsland-Reisen GmbH, D-47051 Duisburg, [– –] ja joka koskee 21 821,82 euron summaa, [– –] valittajan Revision-valitusta koskevassa menettelyssä, joka koskee Oberlandesgericht Grazin (osavaltion ylioikeus, Graz, Itävalta) valitustuomioistuimena 27.1.2022 antamaa ratkaisua, jolla vahvistettiin Landesgericht für Zivilrechtssachen Grazin (siviiliasioita käsittelevä osavaltion tuomioistuin, Graz, Itävalta) 13.7.2021 [– –] antama ratkaisu, seuraavan

v ä l i p ä ä t ö k s e n:

A. Euroopan unionin tuomioistuimelle esitetään SEUT 267 artiklan nojalla seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

1. Onko matkapaketeista ja yhdistetyistä matkajärjestelyistä sekä asetuksen (EY) N:o 2006/2004 ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/83/EU muuttamisesta ja neuvoston direktiivin 90/314/ETY kumoamisesta 25.11.2015 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2015/2302 (matkapakettidirektiivi) 12 artiklan 3 kohtaa tulkittava siten, että matkanjärjestäjä voi vedota väistämättömiin ja poikkeuksellisiin olosuhteisiin, jotka estävät sitä täyttämästä sopimusta, jo silloin, kun asiakkaan jäsenvaltion toimivaltainen viranomais on ennen suunniteltua matkan alkamista antanut kohdemaata koskevan korkeimman tason matkustamisvaroituksen?

2. Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi,

onko direktiivin (EU) 2015/2302 12 artiklan 3 kohtaa tulkittava siten, että kyse ei ole väistämättömistä ja poikkeuksellisista olosuhteista, jos matkustaja on ilmoittanut matkustusvaroituksesta ja pandemiatilanteen kehittymiseen liittyvästä epävarmuudesta tietoisena, ettei hän silti halua peruuttaa matkaa eikä matkanjärjestäjän olisi ollut mahdotonta toteuttaa matkaa?

B. [–] [Asian käsittelyn lykkääminen]

Perustelut:

1. Valittaja, joka on yksityisenä ammatinharjoittajana toimiva erikoislääkäri, ja hänen puolisonsa varasivat 13.5.2020 vastapuolelta pakettimatkan Malediiveille 26.12.2020–2.1.2021. Matkan kokonaishinta oli 8 620 euroa.

Viimeistään joulukuusta 2020 lähtien Malediiveihin sovellettiin Itävallan ulkoministeriön antamaa korkeimman tason eli kuudennen tason matkustusvaroitusta covid-19-pandemian vuoksi (”Varoitus koskee kaikkia tähän maahan suuntautuvia turistimatkoja ja muita kuin välttämättömiä matkoja, mukaan lukien lomamatkat ja matkat perhevierailua varten”). Kyseisenä ajankohtana tartuntojen seitsemän päivän ilmaantuvuus oli Malediiveilla 34,7 eli pienempi kuin Itävallassa, jossa vastaava luku oli 220.

Vastapuoli peruutti varatun matkan 3.12.2020 matkustusvaroituksen vuoksi. Valittajalle ilmoitettiin peruuttamisen syistä viimeistään 9.12.2020, ja hänelle palautettiin maksettu etumaksu. Vastapuolen vaihtoehtoiset matkatarjoukset eivät vastanneet valittajan ja hänen vaimonsa toiveita.

2. Asianosaisten vaatimukset ja väitteet

Valittaja esittää omat ja vaimonsa vahingonkorvausvaatimukset loman menetyksestä ja vaatii kiinteämääräistä korvausta aiheutuneista kustannuksista. Hän vaatii lisäksi ansionmenetyksen korvaamista sillä perusteella, että hän oli sulkenut vastaanottonsa varatun matkan vuoksi 23.12.2020–5.1.2021. Hänen mukaansa vastaanoton sulkemista ei ollut enää mahdollista peruuttaa lyhyellä varoitusajalla matkan peruuntumisen jälkeen. Valittajan mukaan ministeriön matkustusvaroitus ei ollut väistämätön ja poikkeuksellinen olosuhde, joka olisi

estänyt vastapuolta täyttämästä matkasopimusta, varsinkin koska Malediiveilla tartunnan seitsemän päivän ilmaantuvuusluku oli suotuisampi ja koska kohteessa olisi myös ollut saatavana riittävästi lääketieteellistä hoitoa, minkä lisäksi valittaja ja hänen puolisonsa olivat ottaneet matkasairausvakuutuksen.

Vastapuoli väitti, että sen ei voitu kohtuudella olettaa toteuttavan matkaa. Se olisi joutunut varautumaan ennalta-arvaamattomiin vastuuseuraamuksiin, jos se olisi jättänyt noudattamatta ulkoministeriön antamaa matkustusvaroitusta. Koska maastapoistumisrajoituksia sovellettiin Itävallassa 26.12.2020 lähtien, valittaja ei olisi edes saanut lähteä matkalle. Valittajalle ei ollut aiheutunut ansionmenetystä matkan peruuttamisen vuoksi.

3. Asian käsittelyn tähänastiset vaiheet

Ensimmäisen asteen tuomioistuin hylkäsi kannevaatimuksen. Vastapuoli oli perustellut matkan peruuttamista väistämättömillä ja poikkeuksellisilla olosuhteilla. Jo tästä syystä vahingonkorvauksiin ei ole oikeutta.

Valitustuomioistuin ei hyväksynyt valittajan valitusta. Vaikka matkustusvaroitusta pidettäisiinkin vain aihetodisteena poikkeuksellisista esteistä, pandemian kehittymiseen liittyvä epävarmuus, joka vallitsi peruuttamishetkellä, ei kuitenkaan johtunut vastapuolesta.

Valittajan tekemä Revision-valitus on nyt käsiteltävänä Oberster Gerichtshofissa. Vastapuoli väittää myös Revision-menettelyssä, että sillä oli oikeus peruuttaa matkasopimus ilman korvausvelvollisuutta matkustusvaroitukseen liittyneiden väistämättömien ja ennalta arvaamattomien olosuhteiden vuoksi.

4. Oikeudelliset perusteet

4.1. Unionin oikeus

Matkapaketeista ja yhdistetyistä matkajärjestelyistä sekä asetuksen (EY) N:o 2006/2004 ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/83/EU muuttamisesta ja neuvoston direktiivin 90/314/ETY kumoamisesta 25.11.2015 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2015/2302 (matkapakettidirektiivi) 12 artiklan 3 kohdassa säädetään muun muassa seuraavaa:

”Matkanjärjestäjä voi purkaa matkapakettisopimuksen ja palauttaa matkustajalle kaikki matkapaketista suoritettut maksut, mutta sillä ei ole velvollisuutta maksaa lisäkorvausta, jos

a) matkapakettiin ilmoittautuneiden osallistujien määrä on sopimuksessa määrättyä vähimmäismäärää pienempi ja matkanjärjestäjä ilmoittaa matkustajalle sopimuksen purkamisesta sopimuksessa vahvistetun määräajan kuluessa, – –

tai

b) väistämättömät ja poikkeukselliset olosuhteet estävät matkanjärjestäjää toteuttamasta sopimusta, ja matkanjärjestäjä ilmoittaa matkustajalle sopimuksen purkamisesta ilman aiheetonta viivytystä ennen matkapaketin alkamista. – –”

Matkapakettidirektiivin 3 artiklan 12 kohdassa esitetyn määritelmän mukaan ”väistämättömillä ja poikkeuksellisilla olosuhteilla” tarkoitetaan tilannetta, ”*johon tällaiseen tilanteeseen vetoava osapuoli ei voi vaikuttaa ja jonka seurauksia ei olisi voitu välttää, vaikka kaikki kohtuulliset toimenpiteet olisi toteutettu*”.

4.2. Itävallan lainsäädäntö

Matkapakettilain (Pauschalreisegesetz) 10 §:n 3 momentin 2 kohdan mukaan matkanjärjestäjä voi peruuttaa matkapakettisopimuksen ennen matkan alkamista, jos hän palauttaa matkustajalle kaikki matkapaketista suoritettut maksut, mutta sen ei tarvitse maksaa lisäkorvausta, ”*jos väistämättömät ja poikkeukselliset olosuhteet estävät matkanjärjestäjää toteuttamasta sopimusta, ja matkanjärjestäjä ilmoittaa matkustajalle sopimuksen purkamisesta ilman aiheetonta viivytystä, kuitenkin viimeistään ennen matkapaketin alkamista.*”

5. Ennakkoratkaisukysymykset

5.1. Käsiteltävänä olevassa tapauksessa valittajan asuinvaltion ulkoministeriö antoi noin kolme viikkoa ennen varatun matkan alkamista covid-19-pandemian vuoksi korkeimman tason matkustusvaroituksen, jonka yhteydessä väestölle annettiin suositus olla tekemättä turistimatkoja varauskohteeseen.

Vastapuolena oleva matkanjärjestäjä ei voinut vaikuttaa covid-19-pandemian kulkuun eikä matkustusvaroituksen antamiseen. Lisäksi vastapuolella ei selvästikään ollut mahdollisuutta välttää pandemian seurauksia yleisesti tai matkustusvaroitusta erityisesti ryhtymällä itse asianmukaisiin toimenpiteisiin.

5.2. On kuitenkin kyseenalaista, muodostaako ministeriön pandemiatilanteen vuoksi antama matkustusvaroitusta jo sellaisenaan seikan, joka oikeuttaa vastapuolena olevan matkanjärjestäjän peruuttamaan sopimuksen, koska varoitus merkitsee, että matkan turvalliseen suorittamiseen liittyy suuri riski, ja koska myös lomakohteessa oli odotettavissa mahdollisia toimenpiteitä, jotka olisivat voineet estää matkustajien oleskelun kohteessa tai paluun sieltä, vai onko, kuten valittaja katsoo, vaadittava, että matkanjärjestäjä arvioi tilanteen itse viranomaisen antamasta varoituksesta riippumatta ja tekee riskinarvioinnin ottaen huomioon kaikki yksittäistapaukseen liittyvät olosuhteet.

Virallisen matkustusvaroituksen merkityksellisyyden osalta voidaan argumentoida, että sen antaa pätevä elin, jolla ei ole yhteyttä sopimukseen, ja että se on yksiselitteinen, joten selkeyden ja oikeusvarmuuden vaatimukset täyttyvät asianomaisen kohderyhmän kannalta. Lisäksi valtion viranomaisella, erityisesti ulkoministeriöllä, on yleensä luotettavimmat mahdollisuudet seurata turvallisuustasoa kuin yrityksellä.

Valittajan tulkintaa voisi toisaalta tukea se, että virallinen matkustusvaroitusta ei välttämättä ollut enää täysin ajan tasalla, sillä pandemiatilanne muuttui jatkuvasti ja pandemia koski maailman eri alueita vaihtelevasti, eikä se välttämättä vastannut todellista turvallisuustasoa matkustushetkellä. Oikeuskäytännössä on toistaiseksi vahvistettu vain matkustajaan sovellettava peruuttamisperuste (8 Ob 99/99p), mutta matkanjärjestäjän peruuttamisoikeuteen ei ole vielä otettu kantaa.

5.3. Toisella ennakkoratkaisukysymyksellä pyritään selvittämään, onko niin, että matkanjärjestäjä ei voi korkeimman tason matkustusvaroituksesta huolimatta vedota siihen, että *”väistämättömät ja poikkeukselliset olosuhteet estävät matkanjärjestäjää toteuttamasta sopimusta”*, jos matkan toteuttaminen olisi lähtökohtaisesti ollut mahdollista, koska varatut kuljetusvälineet ja majoitukset olivat saatavilla ja matkustusvaroituksen tietoonsa saanut asiakas oli ilmoittanut olevansa valmis hyväksymään todetun riskin, vai onko matkanjärjestäjällä myös tässä tapauksessa oikeus peruuttaa matka ilman velvollisuutta maksaa lisäkorvausta.

6. [– –] [Huomautuksia ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevasta velvollisuudesta]

[– –] [Asian käsittelyn lykkääminen]

[– –] Wien, 29.6.2022 [– –]

TYÖASIAKIRJA